

[Alfred Hansen]

sker det af det konservative folkeparti foreslåede indsat i stedet for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslaget

forkastedes, idet 34 stemte for, 69 imod; 15 stemte hverken for eller imod.

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Anden behandling af:

Forslag til lov om Statens Uddannelsesstøtte [af Freddy Madsen (DKP) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 63. Fremsat 19/10 77. Første behandling 16/11 77. Betænkning 11/5 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Forslaget drejer sig om lov om statens uddannelsesstøtte. Ved forslaget førstebehandling den 16. november 1977, altså for mere end et halvt år siden, sagde den socialdemokratiske ordfører, at kommunisterne tror, fjernelsen af banklånene vil bringe såvel staten som de studerende i den syvende himmel. Det tror vi aldeles ikke. Derimod ved vi helt sikkert, at mange studerende i den mel-

lemliggende periode føler, at de er havnet det stik modsatte sted – et sted, hvis navn jeg nok ikke må nævne fra denne talerstol. Statskassen har samtidig bidraget til, at pengeinstitutterne har det udmærket.

Kommunisternes forslag blev fremsat på baggrund af, at et enigt folketing i 1970 besluttede, at studiestøtten burde udbygges, så den faktisk kom til at dække leveomkostningerne for de studerende. Hvad er der så sket siden? Der har været forringelser, hvad vist ingen i denne sal vil benægte. Den helt store forringelse var, da man gik over til banklånene. At der så på det allersidste er kommet et lille plaster på såret i form af de 85 mill. kr., er naturligvis udmærket, men det løser ikke de grundlæggende problemer for de studerende. Og disse forbedringer var heller ikke kommet uden et vældigt pres, ikke blot fra de uddannelsessøgende selv, men også fra mange af de faglige organisationer, der får de færdiguddannede som medlemmer. Det er ikke kun dem, der ikke får arbejde med det samme, der kommer i en forfærdelig situation, det er også de heldige, som får arbejde – og det er jo dog heldigvis de fleste – der får lønnen væsentlig reduceret på grund af de store afdrag, de må kæmpe med i årevis.

Nu ved jeg, at mange har afvist dette med henvisning til, at vi venter på CUR, som jeg vil tillade mig at kalde det, det centrale uddannelsesråd. Hvor langt er man så nået dér? Man er nået netop så langt, at man først på onsdag skal tage stilling til, hvilket principielt grundlag der skal anvendes ved udarbejdelsen af konkrete forslag. Men det er hovedsagelig den langsigtede støtte, man interesserer sig for, og det vil jeg gerne gå lidt nærmere ind på, da det ikke er den langsigtede støtte, der interesserer de studerende, der står midt i studierne, eller de unge, som står over for at skulle i gang med en uddannelse. Man er ikke kommet ret langt. På et møde den 14. april kom man først rigtig i gang, og det kom man ud fra et grundmateriale, det såkaldte Tychsens notat, hvori der fremdrages tre hovedaspekter omkring Statens Uddannelsesstøtte. Det går på rekruttering og ligestilling, dimensionering og livsindkomst samt indkomstfordeling. Diskussionen af disse hovedaspekter foregår med udgangspunkt i CURs forestillinger om uddannelsessystemet i 1990 som beskrevet i U 90, som vi skal behandle senere i dag. Det bety-

[Gertrud Stjørholm Nielsen]

der to ting: for det første, at den reform, der skal laves, ikke er et forsøg på at løse de studerendes problemer, som de har nu. For det andet betyder det, at der lægges op til på en masse områder at foregribe forskellige politiske beslutninger, og at man går langt ind over fagforeningernes traditionelle interesseområder.

Man skulle hellere straks gå i gang med den allernærmeste fremtids uddannelsesstøtte. De uddannelsessøgendes samarbejdsudvalg har netop i en undersøgelse vist, at det er nødvendigt. De har nemlig vist, at flere og flere uddannelsessøgende er pisket til at tage erhvervsarbejde. Her vil jeg rose CUR for noget. Da man skulle i gang med kortlægning af dette vigtige område, som CUR har fået, så stod man i den situation, at det materiale, man havde som baggrund, gik helt tilbage til 1975, hvor virkningerne af den nye SU-lov ikke klart var slået igennem og derfor ikke gav noget reelt udtryk for erhvervsfrekvensen. Den undersøgelse, man har lavet, går simpelt hen på: er det rigtigt, at flere og flere uddannelsessøgende tager mere og mere arbejde? Man har derfor – og det er det, jeg roser – henvist til denne aktuelle undersøgelse, der bekræfter formodningen om en noget højere erhvervsfrekvens. Det hedder direkte i bilag nr. 256 fra CUR:

»Dette materiale, som belyser den aktuelle situation i 1977–78, viser erhvervsfrekvenser i store dele af ungdomsuddannelserne på omkring 50 pct., med det typiske antal ugentlige timer på omkring 10.«

Det betyder, at mange af disse uddannelsessøgende tager arbejde, som andre så måske ikke kan få, og det er bl. a. med til at sinke dem i studierne. Undersøgelsen viser yderligere, at de gerne vil have arbejde i ferien, men ikke kan få det, hvilket betyder, at nogle måske må søge bistandskontoret. Den eneste positive ting ved overhovedet at have dette erhvervsarbejde er, at det kan tælle med som erhvervskompetence, når man skal søge en uddannelse, men det er i øvrigt et princip, vi går imod.

Gør vi ikke noget snarest, vil ikke blot økonomisk støtte, der allerede er givet, være spildt, men der vil gå meget menneskeligt i stykker, når studerende ikke længere tør studere. Det er korrekt, når jeg siger, at det er ikke den kortsigtede uddannelsesstøtte, man interesserer sig for i CUR. Formanden har

udtalt, at det naturligvis er ministerens opgave at lave lovforslag om, hvad der skal ske til efteråret. CUR kunne imidlertid komme med gode råd i denne forbindelse, og CURs prioritering måtte antages at få betydning for ministerens holdning.

Jeg synes, der er gået meget lang tid. Nu må vi snart se nogle forslag til løsning af de helt nære problemer.

Bertel Haarder (V):

En bestemt gruppe af elever er blevet udsat for en helt speciel nedgang i elevstøtten. Det drejer sig om de elever, der går på de frie skoler, efterskoler, folkehøjskoler, landbrugsskoler osv., hvor der på grund af stærkt stigende elevtal er sket en virkelig klækkelig nedgang for den enkelte.

Jeg er ked af, at de forligspartier, som har forbedret uddannelsesstøtten her for nylig, fuldstændig glemte denne gruppe. Men nu vil jeg gerne spørge ministeren, om der er mulighed for, at der alligevel kan ske en forbedring for denne gruppe allerede i år, nemlig ved at man inden for de frie skolers område eller andetsteds inden for ministerens område finder et beløb – det hele eller det halve, eller hvor meget der nu kan findes – sådan at der i hvert fald sker en vis afbødning af det problem. Det vil jeg gerne spørge om.

Alfred Hansen (DR):

Som jeg ved førstebehandling takkede kommunisterne for deres initiativ ved at fremsætte et forslag om højere uddannelsesstøtte, vil jeg gerne gentage, at jeg synes, det er godt, vi har fået dette forslag, og at der er kommet et forslag mere, lovforslag nr. L 151, som kommer til behandling senere på dagen. Men jeg må tage afstand fra lovforslaget, ikke fordi jeg ikke vil være med til at stemme for flere midler til de uddannelsessøgende, men jeg finder ikke, at det er retfærdige kriterier, kommunisternes forslag bygger på.

Man fortsætter med at give stipendier, man fortsætter med at give dem ud fra ansøgerens økonomiske forhold, og man ønsker fortsat, at unge op til 23 år fortsat skal være afhængige af forældrenes indtægt, når der skal tages stilling til, om de skal have støtte eller de ikke skal have støtte. Vi tror i retsforbundet ikke på, at det er en retfærdig for-

[Alfred Hansen]

delingsnøgle, man her anvender, idet man jo ved, at det ikke er den skattepligtige indtægt, der giver et reelt billede af, hvad en familie har at leve af. Vi finder samtidig, at når de unge er myndige fra 18 år, så er det nedværdigende, at de fortsat skal være afhængige af forældrenes indtægt. Man må kunne betragte dem som selvstændige væsener, selvstændige individer med egne rettigheder og egne pligter. Det er vores væsentligste indvendinger mod lovforslag nr. L 63.

Jeg må derfor allerede nu meddele, at vi agter at stemme imod lovforslaget ved tredje behandling. Vi finder ikke, at det går i den rigtige retning; det vil kun forværre de urimelige vilkår, hvorefter stipendierne i dag tildeles.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Hr. Bertel Haarder stillede mig et direkte spørgsmål vedrørende uddannelsesstøtten for eleverne ved efterskoler og højskoler. Jeg havde lejlighed til i et samråd i uddannelsesudvalget for nylig at understrege, at jeg ønskede et bedre grundlæggende materiale for at tage stilling til, om eleverne inden for dette område var dårligere stillet end tilsvarende elever inden for andre områder, mens jeg på den anden side kunne bekræfte, at hvis man så på området isoleret, så var der ingen tvivl om, at den enkelte elev var dårligere stillet.

Hr. Bertel Haarder spurgte mig også, om det ville være muligt med en hurtig forbedring. Hertil vil jeg sige, at det vil være muligt med en hurtig ændring, idet man godt kunne forestille sig, at man i de forhandlinger, der nu finder sted imellem de frie skoler og ministeriet, kunne finde frem til en anden fordeling, men det vil ikke være muligt at tilføre yderligere midler.

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

I anledning af hr. Alfred Hansens bemærkninger vil jeg lige sige, at hvis vi havde midler nok til det – og vi kunne også anvise, hvor de skulle komme fra – så ville vores forslag være af en helt anderledes konstruktiv art. Dette er kun fremsat, fordi vi mente, at nu var der gået så mange år, og andre havde ikke gjort noget, derfor burde der ske noget. Men vi er enige i, at der er penge nok, så skal støtten ikke være afhængig af forældreindtægten.

Med hensyn til den skattepligtige indtægt vil jeg for det første gøre opmærksom på, at vi i vores forslag siger, at det er undervisningsministeren, der fastsætter regler for, hvordan støtten skal gives, og det kunne jo glimrende ske i forhold til bruttoindtægten. I øvrigt har vi stillet et forslag om en anden skattelovgivning her i landet, idet vi ikke mener, at problemer med skattelovgivningen skal løses gennem uddannelsesstøtteforslag.

Jeg vil tage ministerens tavshed som udtryk for, at enten er det en øm tå, jeg her har trådt på, eller også er ministeren enig i nogle af mine synspunkter.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets §§ 1–14 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Anden behandling af:

Forslag til lov om Statens Uddannelsesstøtte [af Alfred Hansen (DR) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 151. Fremsat 10/1 78. Første behandling 16/2 78. Betænkning 11/5 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Som det fremgår af betænkningen, agter kristeligt folkeparti her ved anden behandling at redegøre for sin stilling til dette forslag. Jeg vil understrege, hvad vi sagde ved første behandling, at vi er enige i intentioner-